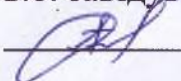

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЇ, ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ
КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри географії
та екології
протокол № 2 від 9.09.2020 р.
в.о. завідувача кафедри
 Олексій ДАВИДОВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ/ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ГЕМОРФОЛОГІЯ

Освітньо-професійна програма **Географія**
Спеціальність **106 Географія**
Галузь знань **10 Природничі науки**

Назва навчальної дисципліни	Геоморфологія
Викладач	Давидов Олексій Віталійович, кандидат географічних наук, доцент
Посилання на сайт	http://www.kspu.edu/About/Faculty/Faculty_of_biolog_geograf_ecol/ChairSocialEconomicGeography/Silabus.aspx
Контактний тел.	+380676855577
E-mail викладача	svobodny.polet2015@gmail.com
Графік консультацій	Вівторок, будь якого тижня 16.00 – 17.00, viber, email – 17.00-18.00 кожного вівторка

1. Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Геоморфологія» спрямована на формування у студентів знань про рельєф Землі, особливості його формування, еволюції та закономірності розподілу по земній поверхні. Під час вивчення даної дисципліни студенти набувають навичок геоморфологічного аналізу різних за генезисом та рівнем організації форм рельєфу. Знання та вміння в області геоморфології є важливими для раціонального і комплексного використання рельєфу та його охорони.

2. Мета та завдання курсу

Мета курсу: сформувати у студентів знання та вміння з геоморфології для раціонального й комплексного використання рельєфу земної поверхні у народному господарстві та для вирішення певних регіональних проблем охорони та збереження природи.

Цілі курсу:

1. Сформувати у студентів уявлення про загальні закономірності генезису та еволюції планетарних форм рельєфу Землі та визначити особливості його розподілу по поверхні.
2. Ознайомити із структурними особливостями планетарних форм рельєфу та сформувати уявлення про закономірності генезису, еволюції та розподілу їх складових елементів.
3. Сформувати у студентів уявлення про генетичні та еволюційні особливості екзогенних форм рельєфу та їх морфологічні та динамічні властивості.
4. Ознайомити студентів з методикою проведення досліджень різних генетичних типів екзогенних форм рельєфу.

3. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності

ФК4. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні геосфер.

ФК5. Здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

ФК6. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.

Програмні результати навчання

ПР6. Визначити основні характеристики, процеси, історію і склад географічної оболонки

ПР10. Аналізувати склад і будову ландшафтної оболонки (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

4. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Лабораторні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
4,5/135	24	24	87

5. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова/ вибіркова компонента
2020-21	I-II	106 Географія	2	ОК

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Спеціалізовані карти; топографічні основи; креслярське приладдя; GPS навігатор Gartex e-10; геоінформаційний ресурс «Google Earth Pro»

7. Політика курсу

Для успішного складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається 100% виконання завдань наведених у силабусі. За умов пропуску очного або дистанційного заняття, здобувач повинен його відпрацювати, при відсутності здобувача на понад ніж 25% занять без поважної причини оцінюється як FX.

Високо цінується бажання займатися геоморфологічними дослідженнями, приймати участь у польових дослідженнях та у камеральній обробці отриманих матеріалів, виконувати наукові роботи та писати наукові статті. Обов'язково дотримання академічної доброчесності. До всіх студентів освітньої програми проявляється абсолютно рівне ставлення, враховується думка здобувачів при виборі матеріалів самостійного опрацювання, при виборі тематики лекційних занять, при виборі теми наукового дослідження.

При опануванні дисципліни недопустимо: систематичні пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше зданого теоретичного і практичного матеріалу.

8. Схема курсу

Тиждень, дата, години (вказується відповідно до розкладу навчальних занять)	Тема, план	Форма навчального заняття, кількість годин (аудиторної та самостійної роботи)	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 11)	Завдання	Максимальна кількість балів
Модуль 1. Морфоструктурний рельєф Землі					
	Тема 1: Вступ до геоморфології: 1. Геоморфологія як наука; 2. Історія становлення геоморфології; 3. Поняття про рельєф	Лекція, 2 години	1 – 10, 30	Підготовка опорного конспекту з відповідної теми або реферату або презентації	5
	Тема 2: Генезис планетарного рельєфу в контексті нової глобальної тектоніки 1. Історія формування тектоніки літосферних плит; 2. Основні тектонічні процеси та формування планетарних морфоструктур 3. Цикли Вилсона	Лекція, 2 години	1, 2, 7, 12, 21, 23, 30	Підготовка опорного конспекту з відповідної теми або реферату або презентації	5
	Тема 3. Планетарні форми рельєфу та основи глобальної тектоніки	Лабораторна робота, 2 години	1, 2, 4, 6, 7, 12, 21, 23	Виконання завдань лабораторної роботи	10
	Тема 4. Ендогенні фактори рельєфоутворення	Лабораторна робота, 2 години	1, 4, 6, 7, 21, 24, 25, 29	Виконання завдань лабораторної роботи	10
	Контрольна робота № 1.				10
	Тема 5. Морфологія гірських форм рельєфу 1. Морфометрія гірських систем	Лекція, 2 години; лабораторна робота, 2 години	1, 2, 4, 8, 9, 14, 23, 30	1. Підготовка опорного конспекту з відповідної теми або реферату або	5

	2. Морфоструктурні особливості гірських систем 3. Морфоскульптурні особливості гірських систем			презентації 2. Виконання завдань лабораторної роботи	10
	Тема 6. Рівнини та рівнинні форми рельєфу 1. Морфометрія рівнинних форм рельєфу 2. Морфоструктурні риси рівнинних форм рельєфу 3. Генетичні типи рівнинних форм рельєфу	Лекція, 2 години; лабораторна робота, 2 години	1, 2, 4, 8, 9, 21, 30	1. Підготовка опорного конспекту з відповідної теми або реферату або презентації 2. Виконання завдань лабораторної роботи	5 10
	Тема 5. Перехідні зони 1. Перехідні зони – як планетарні морфоструктури 2. Активні перехідні зони 3. Пасивні перехідні зони	Лекція, 2 години	1, 2, 4, 7, 23, 30	1. Підготовка опорного конспекту з відповідної теми або реферату або презентації.	5
	Тема 6. Морфологія океанічного дна 1. Морфологічні елементи океанічного дна 2. Абісальні рівнини 3. Підводні гори	Лекція, 2 години; лабораторна робота, 2 години	1, 2, 4, 6, 7, 30	1. Підготовка опорного конспекту з відповідної теми або реферату або презентації 2. Виконання завдань лабораторної роботи	5 10
	Контрольна робота № 2				10
<i>Бонусні бали</i>					
	Участь у польових дослідженнях				5
	Підготовка роботи на Всеукраїнський конкурс				5
Модуль 2. Морфоскульптурний рельєф Землі					
	Тема 1: Флювіальні та	Лекція, 2 години;	1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 16,	1. Підготовка	3

схилів морфоскульптури 1. Флювіальні форми та їх генетичний ряд 2. Схилів морфоскульптури 3. Річкові долини 4. Генетичні типи річкових долин	лабораторна робота, 4 години	23, 26, 27, 28, 30	опорного конспекту з відповідної теми або реферату або презентації 2. Виконання завдань лабораторної роботи	5
Тема 2: Морфологія гірл річок 1. Поняття про гірлові області та гірла річок 2. Дельти 3. Естуарії 4. Лимани	Лекція, 2 години	1, 2, 4, 7, 20, 30	Підготовка опорного конспекту з відповідної теми або реферату або презентації	2
Тема 3: Прибережно-морські морфоскульптури 1. Поняття про берегову зону та берегові форми 2. Абразійні форми 3. Рух наносів 4. Акумулятивні форми	Лекція, 2 години; лабораторна робота, 4 години	1, 4, 5, 7, 10, 13, 18, 20, 30	1. Підготовка опорного конспекту з відповідної теми або реферату або презентації 2. Виконання завдань лабораторної роботи	3 5
Контрольна робота № 3.				10
Тема 4: Еолові морфоскульптури та їх морфогенезис 1. Дефляційні та коразійні форми рельєфу 2. Еоловий пернос 3. Акумулятивні еолові форми рельєфу 4. Геоморфологічні особливості пустель	Лекція, 2 години; лабораторна робота, 2 години	1, 2, 4, 7, 10, 11, 13, 30	1. Підготовка опорного конспекту з відповідної теми або реферату або презентації 2. Виконання завдань лабораторної роботи	3 5

	Тема 5. Гляціальні морфоскульптури 1. Гляціально-денудаційні форми рельєфу 2. Гляціально-аккумулятивні форми рельєфу 3. Форми рельєфу перігляціальних територій 4. Гляціальні форми гірського рельєфу	Лекція, 2 години; лабораторна робота, 2 години	1, 4, 7, 8, 9, 17,19, 30	1. Підготовка опорного конспекту з відповідної теми або реферату або презентації 2. Виконання завдань лабораторної роботи	2 5
	Тема 6. Карстові морфоскульптури 1. Форми наземного карсту 2. Форми підземного карсту 3. Еволюційні особливості карстових печер 4. Еволюція карстових територій	Лекція, 2 години; лабораторна робота, 2 години	1, 2, 4, 7, 15, 30	1. Підготовка опорного конспекту з відповідної теми або реферату або презентації 2. Виконання завдань лабораторної роботи	2 5
	Контрольна робота № 4				10

9. Форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання програмних результатів навчання

9.1. Модуль 1. Морфоструктурний рельєф Землі – 100 балів:

Теоретичні завдання 30 балів;

Практичні завдання 50 балів;

Контрольні роботи 20 балів;

Бонусні бали – 10.

9.2. Критерії оцінювання за підсумковою формою контролю.

Заліки, підсумкова оцінка представляє собою суму балів отриманих здобувачем за виконання наведених завдань.

9.3. Модуль 2. Морфоскульптурний рельєф Землі – 60 балів:

Теоретичні завдання 15 балів;

Практичні завдання 25 балів;

Контрольні роботи 20 балів;

9.4. Критерії оцінювання за підсумковою формою контролю, екзамен – 40 балів.

Підсумкова форма контролю усний іспит (за умов дистанційної форми навчання – екзаменаційне тестування)

0 – 10 балів – незадовільно;

11 – 23 бали – задовільно;

24 – 35 балів – добре;

36 – 40 балів – відмінно.

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні джерела

1. Стецюк В.В. Основи геоморфології: Навчальний посібник, за ред..О.М.Маринича / В.В.Стецюк, І.П.Ковальчук. – К.: Вища школа, 2005. – 495 с.
2. Павловська Т.С. Геоморфологія: терміни й поняття (коментар) Навчальний посібник. — Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2009. — 284 с.
3. Байрак Г. Методи геоморфологічних досліджень : навч. посібник / Галина Байрак. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 292 с.
4. Леонтъев О.К. Общая геоморфология: учебное пособие для географ. специальностей вузов / О.К.Леонтъев, Г.И.Рычагов. – М.: Высшая школа, 1979. – 287 с.
5. Панов Д.Г. Общая геоморфология / Д.Г.Панов. – М.: Высшая школа, 1966. – 428 с.
6. Райс Р.Дж. Основы геоморфологии / Р.Дж.Райс. – М.:Мир, 1980. – 574 с.
7. Рычагов, Г.И. Общая геоморфология: учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. / Г.И.Рычагов. – М.: Наука, 2006. – 416 с.
8. Щукин И.С. Общая морфология: В 3 т./ И.С.Щукин. – М.: МГУ, 1960. – Т.1. – 614 с.; 1964 – Т.2. – 562 с.; 1974. - Т. – 383 с.
9. Эдельштейн Я.С. Основы геоморфологии: краткий курс / Я.С.Едельштейн. – М.Л.: Издательство геологической литературы, 1947. – 400 с.
10. Якушко О.Ф. Основы геоморфологии / О.Ф. Якушко. – Минск: Высшая школа, 1986. – 236 с.

Додаткові джерела:

11. Бабаев А.Г. Пустыни / А.Г.Бабаев, Н.Н.Дроздов, И.С.Зонн, З.Г.Фрейкин отв.ред. Э.М.Мурзаев. – М.: Мысль, 1986. – 318 с., (Природа мира).
12. Вегенер Альфред. Происхождение континентов и океанов /А.Л.Вегенер. – Л.: Наук, 1984. – 285 с.
13. Выхованец, Г.В. Эоловый процесс на морском берегу: Монография / Г.В.Выхованец. – Одесса: Астропринт, 2003. – 368 с.

14. Гвоздецкий Н.А. Горы / Н.А.Гвоздецкий, Ю.Н.Голубчиков. – М.:Мысль. 1987. – 399 с., (Природа мира).
15. Гвоздецкий, Н.А. Карст /Н.А.Гвоздецкий. – М.:Мысль, 1981. – 214 с., (Природа мира).
16. Геренчук, К.И. Тектонические закономерности в орографии и речной сети Русской равнины / К.И.Геренчук // Записки географического общества Союза ССР. – Л.:Львовский университет, 1960. – Т. 20. – Новая серия. – 242 с.
17. Джон Б. Зимы нашей планеты: пер. с англ., под ред. Б.Джона / Б.Джон, Э.Дербишер, Г.Янг, Р.Фейербридж, Дж.Эндрюс. – М.: Мир, 1982. – 336 с.
18. Каплин П.А. Берега / П.А. Каплин, О. К.Леонтьев, С.А.Лукьянова, Л. Г. Никифоров. — М.: Мысль, 1991. ., (Природа мира).
19. Кэри Уоррен. В поисках закономерностей развития Земли и Вселенной: История догм в науках о Земле: пер.с англ. / У.Кэри. – М.: Мир, 1991. – 447 с.: ил.
20. Леонтьев О.К. Геоморфология морских берегов [Текст] / О.К.Леонтьев, Л.Г.Никифоров, Г.А.Сафьянов. – М.:МГУ, 1975. – 336 с.
21. Оллиер Клифф. Тектоника и рельеф: пер.с англ. В.В.Середина / К.Оллиер. – М.: Недра, 1984. – 460 с.
22. Подобедов, Николай Сергеевич. Общая физическая география и геоморфология [Текст] / Н.С.Подобедов. – М.:Недра, 1974. – 312 с.
23. Проблемы теоретической геоморфологии / под ред.Л.Г.Никифорова, Ю.Г.Симонова. – М.: МГУ, 1999. – 512 с.: ил.68
24. Проблемы эндогенного рельефообразования (серия «История развития Сибири и Дальнего Востока») / О.М.Адаменко, Г.С.Ганешин, Ю.Ф.Гольдфарб и др. – М.: Наука, 1976. – 454 с.
25. Раст Хорст. Вулканы и вулканизм: пер.с нем. Е.Ф.Бурштейна / Х.Раст. – М.:Мир, 1982. – 344 с.
26. Светличный А.А. Эрозиоведение: теоретические и прикладные аспекты: Монография / А.А.Светличный, С.Г.Черный, Г.И.Швебс. – Сумы: Университетская книга, 2004. – 410 с.
27. Светлічний О.О. Основи ерозієзнавства: Підручник / О.О.Светлічний, С.Г.Чорний. – Суми: ВТД Університетська книга, 2007. – 206 с.
28. Стецюк В.В. Екологічна геоморфологія України. Навчальний посібник / В.В.Стецюк, Г.І.Рудько, Т.І.Ткаченко. – К.: Слово, 2010. – 368 с.
29. Юнг-Хюттль А. Вулканы. Там, где Земля извергает огонь и пепел: пер.с нем. / А.Юнг-Хюттль, Э.Бернхардт. – М.: БММ АО, 2006. – 160 с.: ил.

Интернет-ресурсы

30. Відеолекції [Електронний ресурс] / My geography: [YouTube]. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/channel/UCFkUtZwxdjDzc-OC2OZseYA>